

(DUBEN 2018)

MILÍ PŘÍZNIVCI ALTERNATIVY ZDOLA,

V dubnovém čísle našeho Zpravodaje AZ informujeme o několika akcích a demonstracích, na něž byl tento měsíc bohatý. Jednak se konala demonstrace proti útokům spojenců v Sýrii, a také akce na podporu brazilského politika Lula da Silvy.

ní obrození tentokrát pojednává o vztazích se Slovenskem, a co bylo na tehdejším soužití dobré, a co špatné.

V dubnu však toho bylo mnohem více – např. akce Ilony Švihlíkové v Kroměříži, Brně nebo Táboře, anebo uvedení působivého dokumentárního filmu Planeta Česko.

Rubrika Doporučujeme obsahuje odkazy na témata, která spolu jen zdánlivě nesouvisejí – vzrůst cen za bydlení kvůli platformě Airbnb, a odkaz na web, který se zabývá novodobým digitálním nomádstvím.

Veškeré ohlasy, názory nebo příspěvky uvítáme na e-mailové adrese zpravodaj-az@seznam.cz nebo info@alternativazdola.cz. ◀

informujeme také o proběhlém Dni otevřených dveří v DTJ Santoška. Rubrika Nové Národ-

Vaše Alternativa Zdola

zpravodaj-az@seznam.cz

Kromě toho proběhla také Ransdorfovská konference, na níž se probírala minulost naší republiky, a také činnost některých prognostických ústavů jak v České republice, tak na Slovensku.

informujeme také o proběhlém Dni otevřených dveří v DTJ Santoška. Rubrika Nové Národ-

MOST PŘES ROZBOUŘENÉ VODY

KAREL RŮŽIČKA

▶ STR. 3

Praha je nejen městem stovek věží, ale také stovek mostů. Velkých jen přes Vltavu bylo v historii přes čtvrt stovky, mostků, nadjezdů, estakád, lávek, propustí, bylo a je nepočítaně. ◀

DEMONSTRACE PROTI ÚTOKU

DAN GLAS

► STR.13

USA, Británie a Francie v noci na sobotu zaútočili na Sýrii. Západ tak trestá syrský režim za údajný chemický útok ve městě Dúmá. Svět se v sobotu ráno probudil do dalšího hrozivého válečného konfliktu. Informujeme o demonstraci proti zásahům spojenců. ◀

DVOJÍ METR PROTI 80%

KAREL RŮŽIČKA

► STR.18

V České republice se 20. dubna uskutečnila jedna z řetězových akcí na podporu brazilského exprezidenta Luize Inácia Luly da Silvy, k níž na ten den po celém světě vyzvalo nedávné Světové sociální fórum uspořádané v brazilském městě Salvador. ◀

VZTAH KE SLOVENSKU

DAN GLAS

► STR.20

DOKUMENT PLANETA ČESKO

ILONA ŠVIHLÍKOVÁ

► STR.11

OBSAH

- 3 Úvodník
- 7 Doporučujeme
- 8 Kroměříž a Brno
- 9 Kalendárium
- 11 Tábor, Planeta Česko
- 12 DTJ Santoška
- 13 Sýrie
- 15 Konference - Ransdorf
- 18 Lula da Silva
- 20 Nové NO
- 25 Tiráž, kontakty

MOST PŘES ROZBOLIŘENÉ VODY

Praha je nejen městem stovek věží, ale také stovek mostů. Velkých jen přes Vltavu bylo v historii přes čtvrt stovky, mostků, nadjezdů, estakád, lávek, propustí, bylo a je nepočítaně.

Město proslavilo několik mostních staveb. Karlův most, původně zvaný Kamenný, je jednou z nejvýznamnějších českých technických, kulturních a uměleckých památek, turistickou atrakcí světového ohlasu a

prvkem, který podtrhuje, přímo nese hmotu malostranských a hradčanských budov jedinečného panorama Pražského hradu. Do dějin se zapsaly i další mosty. Délkovým prvenstvím Negrelliho železniční viadukt, v pořadí dru-

hý kamenný most přes Vltavu v metropoli, jehož 1110 m vodilo Evropě 60 let. Řetězový most, později Legií či Prvního máje, zase pověstnou císařovou fotografií „Procházka po mostě“, která Franze Josefa I. u rozverného českého lidu přejmenovala na „starého Procházku“. Do naopak vážných, hrdinských dějin města vstoupil, ba byl přímo Janem Drdou zapsán most Trojský a na základě toho se mu dostalo jména most Barikádníků. Mimochodem – tři z těchto čtyřech mostů dokládají i jednu spornou tradici českých zemí – mostu mezi evropským Západem a Východem. Je jím přejmenovávání staveb, často takových, které přejmenovatelé nepostavili, a to podle toho, kdo tu zrovna vládne, koho jest záhodno oslavit či mu podlézat. Týká se to obzvláště významných staveb, takže kupř. spojnice Revoluční třídy s Letnou, resp. Letenským tunelem nesla jméno most Františka Josefa I., Štefáníkův, Janáčkův, Štefáníkův, Švermův, Štefáníkův.

Současnost pražských mostů zdaleka není ani úsměvná, ani

hrdinská a mosty neztrácejí jen své jméno, ale ztrácejí se celé. Tu padne lávka, onde opadává most, takže se po nich nechodí nebo alespoň nejezdí. A to, jak pada-

ÚVODNÍK

jí do vody celé lávky nebo aspoň kusy betonu, vyvolává politické vlny až na magistrátu města. Tak veliké, že bouřlivé vody notně šplouchají na radní i primátorku a strhávají i jejich kariéry.

VODA PLYNE A ŘEČI SE VEDOU

Určující charakteristikou současné pražské mostní krize je nekompetentnost a nekonání. Již 30 let polistopadoví primátoři, radní, zastupitelé a jejich mediální a jiní nohsledi vytýkají svým soudružským předchůdcům z posledních 20 let před listopadem, že nepostavili most severního silničního

obchvatu u Suchdola... Nejméně deset let se píše o špatném, bezmála havarijním stavu

Hlávkova a Libeňského mostu, lávek pro pěší na Železničním mostu, špatném stavu Negrelliho viaduktu a Nuselského mostu. Léta letí, voda plyne, řeči se vedou, ale jediný, kdo něco dělá, jsou ty šutráky, železo a beton – stárnou a rozpadají se.

dvě, jedna na návodní, druhá na povodní straně. Krom masivní železné konstrukce mezi sebou, která zvládá nést několikasetunové vlaky, nemají nic společného. Přesto městští dopravní rozumbradové tak dlouho otáleli s jejich opravou, až muse-

Když už se ovšem magistrát rozhoupe k činu, je na místě být v pohotovosti. Oprava Karlova mostu před deseti lety vyvolala skandál. Pozdvižení historiků, restaurátorů a veřejnosti způsobilo nerespektování požadavků památkářů a přípravný a řemeslnický šlendrián. Výtky mířily především vůči magistrátnímu památkovému odboru, který měl dohled nad opravou. A za sebou (a před sebou) měl už několik rozhodnutí, která ochránce historických hodnot (mírně řečeno) nepotěšila. Došlo k revidování některých postupů, záchraně řady původních kamenů, odbornějšímu vedení prací a most to přežil. Čekají ho však opravy daleko složitější než mostovky a zábradlí – samotných mostních kleneb. To je těžší technický oříšek. Snad už také bude vybrán lom kvalitního pískovce a projektanti nepodlehnu optimismu protagonistů generálky z 60. a 70. let, jejichž izolace proti dešťové vodě po 40 letech byla nefunkční, zatímco středověká předtím vydržela půl tisíciletí. Aspoň ale, že oprava Negrelliho viaduktu, postaveného koncem 40. let

předminulého století za čtyři roky, bude železniční správě v 21. století trvat jen roky tři.

ZISKUCHTIVÍ DEVELOPEŘI

Nedlouho po zmíněné aféře šéf zmíněného odboru zaměnil Prahu za Paříž a památkářské prezentace před pražskými politiky a developery za reprezentaci ČR v UNESCO. Jeho duch ale jakoby dále bloudil Prahou.

Do nenávratna tak padl secesní dům na rohu Václaváku a Opletalovy ulice, reprezentativní hotel Praha, brutalistní palác Transgazu, funkcionalistická vila na Petřinách a z jiných budov zůstala jen vnější fasáda... Místo nich se vynořuje „maršmeloun“ vedle gotického areálu, „chobotnička“ pár kroků od Pražského hradu, činžáky na

► Železniční most v Praze

Špičkovou ukázkou intelektuální úrovně magistrátních mostů, zhruba páté podzemní podlaží (suterén by byl příliš laskavým oceněním), jsou pěší lávky na Železničním mostu mezi Smíchovem a Vyšehradem. Jsou

li zavřít obě najednou, ač měli spoustu let na to, aby opravili nejprve jednu a pak druhou a uchovali tak pro stovky chodců a cyklistů spojení na jihu města. Ale proč by to dělali, když zájemci mohou jet přívozem, že?

zelených pláccích, jednotvárné škatuloidní skleněné kostky na místech zkrachovalých, vytunelovaných a zdemolovaných továren. Přitom „maršmeloun“ a „chobotnička“ by zazářily na moderním sídlišti, lidé nejen z činžáku vítají zelené placky, skleněné lány fasád kancelářských obrů lze rozbít pilíři a stěnami na políčka a zahrady. Nesmyslné demolice a zruďné zrody ovšem nespojuje nějaké jedno jméno povolujícího památkáře či jednoho památkářského úřadu – smočilo se i Hermanovo ministerstvo kultury. To, co je jim společné, je developerský zájem, ochota současných architektů zlikvidovat díla starších kolegů a přístupnost veřejné správy to posvětit.

Ziskuchtivost developerů je kapitalismu vlastní, je jeho motorem a pohání podnikatele, ať vzdělání vysokoškolského či jen základního, ke kořistění bez ohledu na lidi, přírodu, kulturu. Lidi se snad ozvou, příroda se s tím vyrovná, někdy i pomstí, za kulturu se musejí postavit lidé. Kulturní. Pokud se nějaká najdou.

► Libeňský most

PENÍZE, PENÍZE, PENÍZE

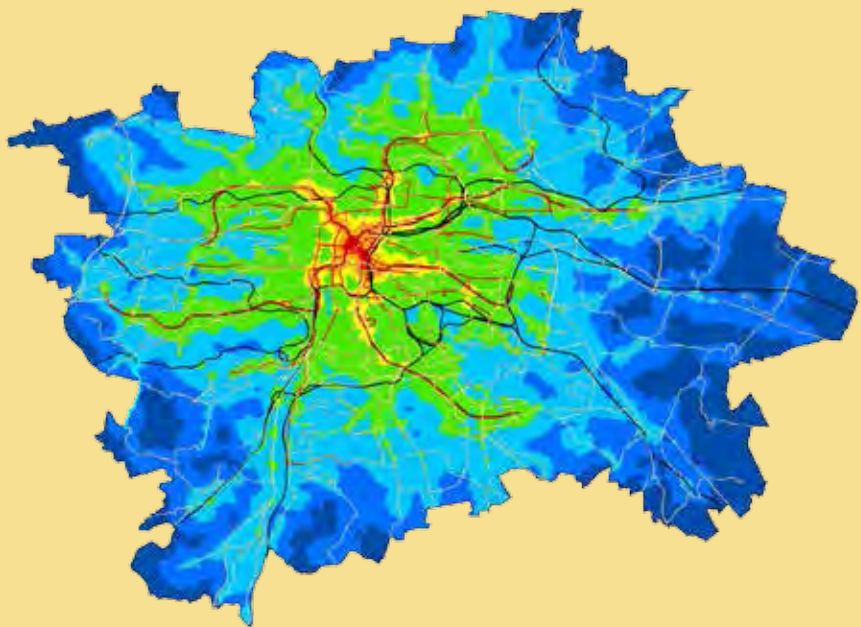
Velmi smutná je účast architektů, u nichž veřejnost očekává určitou odbornou a morální úroveň a profesní kulturu, respekt a úctu ke kvalitním dílům předchůdců, cit pro prostor a účel stavby. Místo odborné výzvy citlivě zasadit novou architekturu do existujícího prostředí, zvládnout urbanistické vztahy, nebo dokonce pochopit genia loci daného místa, místo vložení nových požadavků do starší stavby skrze její úpravu, zakomponování dosavadního do nového však staví mnozí

architekti nad toto vše svoji osobní exhibici. Místo odborné výzvy poprat se s limity, vlivy, podmínkami historicky vzniklého a konkrétně žijícího prostředí volí cestu stavět jakoby na „zelené louce“. Bez ohledu na místo, na okolí, na obyvatele, na to, že ve městě na žádné „zelené louce“ nejsou.

Tragédií je účast samosprávy na takovýchto ekonomicko-kulturních poklescích. Jestliže v USA a dalších velmocích vznikly mocné vojensko-průmyslové komplexy dirigující zahraniční politiku supervelmocí

a velmocí, pořádající seriál válek, převratů, teroru a „revolucí“ po celé zeměkouli a vysávající státní rozpočty států všech velikostí, malý český člověk ve své nevelké zemi s okleštěným zbrojním průmyslem upředl jiný mocenský lobbystický komplex: byrokraticko-stavbařský. Politici, úředníci, developeři, projektanti a stavbaři neždímají jen státní rozpočet, ale i rozpočty samospráv. Dálnice, železnice, silnice, ulice, chodníky, cyklostezky, rozhledny, činžáky, satelitní městečka, přestavby, dostavby, nástavby, vestavby, zábradlí, protihlukové stěny, vykácet, vysázet, posekat, tunely, mosty, přehradny, hráze, tendry, podlimitní zakázky, přeprdeje, dodatečné náklady, trasování, výkup

► **Hustota městské dopravy v Praze**

pozemků, materiály, projekční práce, posudky, dotace, mýta, nálepky, stavby, úpravy, opravy, demolice, korupce....

Za tohoto stavu dospěl k hranicím své životnosti Libeňský most. První z pražských mostů širší přes 20 m, betonový, když jeho provizorní předchůdce měl dokonce už i jeden železobetonový oblouk, první v širokém okolí, ale hlavně kubistického designu od pilířů přes zábradlí a schodiště po lampy. Dílo mostaře ing. Františka Mencla a architekta Pavla Janáka. Už roky se vede spor, zda zbourat

a postavit nový most, nebo zda kubistickou památku zachovat. Cena obojího je prý stejná: půl miliardy korun; oprava by údajně však vydržela jen 20 let a pak by se musely platit další práce. Institut plánování a rozvoje Prahy nezklamal podezření, že je nástrojem developerů, a navrhl kubistický most ponechat jako kulturní památku s pěším provozem a někde vedle postavit nový most pro silniční dopravu a MHD. Tudíž určit nové trasování, výkup pozemků, nové projekty a stavby vozovek, křižovatek, nájezdů, ka-

nalizace, elektrického a jiného vedení, nové posudky, demolice, stavby, úpravy... Peníze, peníze, peníze.

PAMÁTKÁŘSKÝ VLK SE NAŽERE

Proč by ale nešlo stávající degradující dílo nahradit vnějškovou kopií s moderním řešením vnitřních nosných částí? Památkářský vlk se „nažere“ a koza nové, snad trvanlivější nosné konstrukce „zůstane celá“. Určitě by to byla technická a turistická mimořádnost, byť žádné novum, poněvadž už pár takových, ale menších řešení Evropa zná. A klidně by mohl zůstat v

dosavadní šíři s jedním pruhem tam a zpět. Náprava stavu a uvolnění dopravy pro těžké kamiony sice přinese zvýšení celkového počtu projíždějících aut asi o pětinu, to ale most snese. Obavy lze mít však o přilehlé křižovatky, protože takový přírůstek sotva zvládnou.

Problémy se stavbami, včetně technických památek, z degradujícího betonu bude přibývat, „Libeňák“ by mohl být významným z průkopníků modelů záchrany.

Jednu novou páku v tomto urbanisticko-projektantsko-konstruktersko-stavbařsko-údržbářském segmentu, na zkrocení byrokraticko-stavbařské hydry, na omezení developerského ždímání veřejných rozpočtů i kapes samotných běžných lidí by ovšem občané a jejich veřejná správa potřebovali. Ne(jen) kdoví jak hierarchizované kontroly, inspekce, posudky a veřejná slyšení, ale zejména vlastní projekčně-stavbařskou a údržbářskou firmu. Ne ovšem tradiční státní či obecní „trafikou“ s nefunkčními hospodářsko-řídícími a kontrolními kritérii, trafikovanou

a tunelovanou politickými stranami a korumpovanou soukromými podnikateli, nýbrž firmu ekonomické demokracie, s klíčovým vlivem zaměstnanců, kteří budou účinně

zainteresováni na ekonomické prosperitě firmy a celkové efektivitě řešení jednotlivých projektů, která díky tomu může být na stavbařském trhu (a to nejen veřejných zakázek) etalonem ceny a kvality. ◀

Karel Růžička

JAN KAVAN: MEZINÁRODNÍ SITUACE JE NEUTĚŠENÁ

<http://ecofin.cz/video/322682/mezinarodni-situace-je-neutesena-rika-jan-kavan>

Jan Kavan byl poslancem, senátorem, ministrem zahraničí a také jediným Čechem, který vykonával funkci předsedy Valného shromáždění OSN. Proto je tou nejpovolanejší osobou, se kterou je možno probrat aktuální mezinárodní napětí.

TOMÁŠ TOŽIČKA: MORÁLNÍ PAST PRO ROZVOJOVÉ ZEMĚ

<http://ecofin.cz/video/308500/financni-pomoc-predstavuje-pro-razvojove-zeme-casomozni-past-ikata-mestozida>

Tomáš Tožička se dlouhodobě věnuje rozvojové problematice a humanitární pomoci. Rozhovor pojednává o vývoji v této oblasti, ale i o daňové problematice, která bývá u rozvojových zemí často přehlížena, přestože daňové úniky mohou představovat významné oslabení pro rozvojem ekonomiku.

A2LARM: VINU VŽDYCKY NAKONEC PONESOU TI, KTEŘÍ NEPŘEŽILI

<https://a2larm.cz/2018/05/vinu-vzdycky-nakonec-ponesou-ti-kteri-neprezili/>

Před šesti týdny zemřelo v areálu chemičky Unipetrol v Kralupech nad Vltavou šest lidí. Redaktor Alarmu se vydal zjišťovat, v jakých podmínkách pracovali.

SUDETY STÁLE EXISTUJÍ

<https://interaktivni.rozhlas.cz/sudety/>

Statistiky nezaměstnanosti, kvality vzdělání nebo volební účasti v Česku dodnes kopírují hra-

DOPORUČUJEME

nice historických Sudet. Vlnu osadníků připomíná také nejsilnější příhraniční menšina – Slováci. Článek s detailními mapami.

NOMÁDEM.CZ: PO VLASTNÍ OSE – BYDLENÍ NA CESTÁCH

<http://nomadem.cz/>

„Ve chvíli, kdy jsem zjistila, že mi na umytí vlasů stačí hrnec teplé vody, se mi doslova změnil můj pohled na bydlení na cestách a otevřely úplně nové možnosti a cestovatelské cíle. V minulosti jsme totiž kvůli teplé sprše vyhledávali kempy a další formy placeného ubytování. Postupem času jsme ale zatoužili být co nejvíce nezávislí na okolí a objevili kouzlo kempování uprostřed přírody daleko mimo civilizaci.“

A2LARM: VZRŮST CEN BYTŮ KVŮLI AIRBNB

<https://a2larm.cz/2018/04/zvysuje-airbnb-cenu-najmu/>

Počet bytových jednotek používaných ke krátkodobým pronájmům přes platformu AirBnb během posledních let rapidně vzrostl. Jak se to odrazilo na cenách nájmu v Praze?

A2LARM: SPORTOVNÍ VÝKONNOST NA ZVRACENÍ

<https://a2larm.cz/2018/04/sportovni-vykonnost-na-zvraceni/>

Přiznání nejlepší české biatlonistky Gabriely Koukalové ukazuje, jak vysoká je cena vrcholové sportovní výkonnosti.

TĚŽŠÍ BŘEMENO PRO OBČANY

KNIHA „MIKEŠ UŽ PŘIŠEL“ V KROMĚŘÍŽI A BRNĚ

Vdubnu Ilona Švihlíková představila knihu „Kapitalismus, socialismus a budoucnost,“ s podtitulem „Mikeš už přišel“ hned na dvou místech – v Kroměříži a v Brně, kde se besedy nad knihou zúčastnil i spoluautor Miroslav Tejkl. V Brně se přednášky zúčastnil i Mikeš sám, který hraje v knize důležitou roli – tedy ve formě plyšové postavičky kocourka Mikeše.

Jednou z tezí knihy, kterou budeme ve Zpravodaji AZ postupně představovat, je rozšíření fenoménu renty (místo zisku) a tím pádem i dobývání renty. Dobývání renty má často formu parazitování na veřejných penězích, které značně přispívá k nárůstu nerovnosti a nespokojenosti občanů s fungováním politického systému. Nárůst významu renty odráží také změna daňové struktury. Zatímco bohatší jedinci i korporace mají celou infrastrukturu nastavenou tak, aby platili co nejnižší daně, případně žádné, pak čím dál větší břemeno nesou občané ve formě nepřímých daní, které jsou ze své podstaty regresivní. Kapitalismus ve své rentiérské podobě tak ztrácí legitimitu, neboť systém stále více „drží“ ti, kteří z něj dostávají stále méně. Nepočítáme-li v tom nárůst nejistoty a ohrožení. ◀

KALENDÁRIUM, ANEB AZ VÁS ZVE

V naší nové rubrice se snažíme zveřejňovat události, které se budou konat vždy přibližně v následujícím měsíci po vydání Zpravodaje AZ. Přednostně budeme zvat na akce v Praze a v Brně, případně i na jiných místech ČR. Bude se jednat

o akce pořádané nejen Alternativou zdola, ale i dalšími spřízněnými komunitami. AZ se těší na setkání s vámi!

KVĚTEN 2018

► **2. 5. – 30. 5. 2018 „RETROSPEKTIVA“** – Výstava obrazů Libuše Staňkové. Městská knihovna ve Štětí (Obchodní 708, Štětí) a Alternativa zdola zvou všechny zájemce o výtvarné umění na soubornou výstavu naší dlouholeté členky.

► **16. 5. 2018 od 9:30 do 13:00 „Role družstevního podnikání v budoucím vývoji ČR“** Hlavní sál Valdštejského paláce, Valdštejské náměstí 3, Praha 1. Na odbornou konferenci zve Senát ČR ve spolupráci s Družstevní asociací ČR a Masarykovou demokratickou akademií a přednášející doc. Ilona Švihlíková, Ing. Jana Maussen, JUDr. Rostislav Dvořák a další. Přihlášky zasílejte na sekretariat@dacr.cz

Alternativa Zdola vás srdečně zve na další Čaj o páté:

Město, ve kterém chceme žít?

Nad návrhem nového územního plánu hl. m. Prahy (Metropolitního plánu)

Mgr. JIŘÍ GUTH

– ekolog vlní i nevládní, v letech 2015-2018 pracoval na Magistrátu hl. m. Prahy

Kdy: ve středu 16. května 2018 od 17 hodin
Kde: sídlo Alternativy Zdola, Staropramenná 27, Praha 5 – Smíchov (stanice Anděl, resp. Lidická)

► kde je návrh tzv. Metropolitního plánu zveřejněn a jak ho číst
► jak vznikl a co s ním bude v nejbližší době (připomínky se podávají od 27. června do 27. července 2018)
► jak ho připomínkovat (občané, spolky a městské části)
► na co si dát pozor

Kredit vizualizace: Územní studie Divčeláky, Pavel Hnilička Architekti, s.r.o.

► **16. 5. 2018 od 17:00 hod. Čaj o páté Alternativa zdola „K novému metropolitnímu plánu Prahy“**, sídlo AZ, Staropramenná 27, Praha 5. Nad přínosy i úskalími návrhu Metropolitního plánu, verze 3.3, kterou předložil k projednávání Institut plánování a rozvoje Hl. m. Prahy se bude zamýšlet a s přítomnými diskutovat Mgr. Jiří Guth.

► **17. 5. 2018 od 17:00 hod.** „Benešovy dekrety – minulost stále živá“, Dům odborových svazů, nám. Winstona Churchilla 1800/2, Praha 3. Spojenectví práce a solidarity (SPaS) a přednášející RNDr. Václav Exner, CSc. zve na seminář, věnovaný stále aktuální epoše našich dějin. (Změna programu vyhrazena)

► **19. 5. 2018 od 13:00 hod.** Orientační závod dvojic, start a cíl v prostoru DTJ Santoška, Xaveriova 2, Praha 5. Sportovní centrum Santoška zve všechny příznivce netradičních sportovních disciplín na orientační závod, který vás zavede na zajímavá místa Prahy 5, která zatím možná neznáte. Přiveďte své přátele a známé a těšme se na setkání na startu!

► **30. 5. 2018 od 17:00 hod.** seminář „České národní obrození – nedoceněná minulost ve světle současných potřeb“, Komunitní centrum Prádelna, Holečkova 38a, Praha 5. Alternativa zdola zve na další diskusní seminář v rámci cyklu České národní obrození ještě po 200 letech. S přítomnými budou diskutovat moderátor Daniel Glas a lektorka PhDr. Marie Neudorfllová-Lachmanová, Ph.D.

► **31. 5. od 17:00 hod.** „Udržitelná energetika“, Alternativa zdola a DTJ Santoška, Xaveriova 2, Praha 5 – Smíchov, zvou všechny zájemce na přednášku v rámci cyklu „Týden udržitelného rozvoje“. Za moderování RNDr. Václava Exnera budou s účastníky diskutovat panelisté Milan Smrž a Ing. Jan Zeman, CSc.

► **31. 5. 2018 od 17:00 hod.** „Pohled na život uprchlíků v uprchlických táborech“, Dům odborových svazů, nám. Winstona Churchilla 1800/2, Praha

Alternativa Zdola zve na diskusi v rámci Týdne udržitelného rozvoje

Téma: UDRŽITELNÁ ENERGETIKA

KDY: čtvrtek 31. května v 17 hodin
KDE: DTJ Santoška (Praha 5, Xaveriova 2)

REFERENTI: Milan Smrž
Ing. Jan Zeman, CSc.

MODERUJE: RNDr. Václav Exner, CSc.

MILAN SMRŽ
Působí na katedře energetiky VŠCHT. Autor a spoluautor desítek odborných publikací a patentů. Od roku 2003 viceprezident evropské asociace EUROSOLAR, usilující o úplnou náhradu fosilních a jaderných zdrojů obnovitelnými. Účastník rozvojových projektů v Zambii 2005-2010.

JAN ZEMAN
Ekonom a ekolog, autor mnoha článků i větších publikací z uvedených oborů, působí v odborném zázemí KSČM.

3. Spojenectví práce a solidarity (SPaS) zve na seminář, ve kterém budou účastníci diskutovat nad aktuálními otázkami, spojenými s tematikou uprchlíků a běženců. (Změna programu vyhrazena)

ČERVEN 2018

7. 6. – 9. 6. 2018 - Všeslovanské národopisné slavnosti „SLOVANSKÁ PRAHA 2018“, „Všeslovanský výbor, z.s.“ a spoluorganizátor Mezinárodní svaz společenských organizací „Všeslovanský svaz“, zastoupený Slovanským výborem ČR, z.s. pořádají při příležitosti 170 let od konání I. Všeslovanského sjezdu, který se konal pod patronací Františka Palackého, slavnosti s mezinárodní účastí. Hlavní koncert se bude konat 8. 6. od 18:00 hod. ve Velkém sále Ruského střediska vědy a kultury, Na Zátorce 1048/16, Praha 6 – Bubeneč. ◀

Dan Glas

TÁBOR: PŘEDNÁŠKA PRO AKTIVNÍ SENIORY

Ilona Švihlíková se v dubnu vypravila do Tábora na pozvání místního výboru seniorů sociální demokracie. Na akci do husitského města dorazilo asi 40 seniorů z celého kraje. Debata se vedla především o českých mzdách a důchodech a samozřejmě také o bytové problematice, což jsou témata, která seniory obzvláště trápí.

Na místě byla také aktivní členka Sdružení nájemníků ČR z Prachatic, která dlouhodobě usiluje o zlepšení fungování obcí v bytové politice.

Akce ukázala, že senioři jsou často aktivnější a o politické dění se zajímají více než mladší generace. ◀

PLANETA ČESKO - ÚCHVATNÝ DOKUMENT O ČESKÉ PŘÍRODĚ

zdařile. Za dokumentem je vidět velké množství práce a nasazení, takže se divák může kochat řadou nádherných záběrů: od tokajícího tetřeva, po téměř ochočené sysly, ledňáčky v letu, ale i bobry stavící hráze. Dokument představuje i méně známé tvory od modrajících žab, za kterými se dokonce vypravil štáb z Japonska, až po tesaříka. Autor se snažil ukázat, že „život si svou cestu najde“, a že i v místech, jako jsou severočeské uhelné pánve, se může nacházet unikátní soubor živočichů. Autor nás zavede i do Milovic, takže nechybí ani krásné záběry na divoké koně či zubry. Mezi skutečné kuriozity pak patří vlaštovky, které si udělaly hnízdo na nádraží a zároveň se naučily používat fotobuňku.

Dokument Planeta Česko si kladl za cíl ukázat, že nejen africká divočina či brazilské pralesy nabídnou atraktivní a pestrou přírodu. Jak říká upoutávka k dokumentu: krásu a dobrodružství máme na dosah ruky, stačí se jen dobře dívat.

Nutno říct, že dokument Planeta Česko to ukazuje velice

Dokument Planeta Česko ukazuje nejen na krásu české přírody, ale nutně v sobě nese i apel: nedovolme zničit to, co činí naši zemi tak krásnou! ◀

DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ V DTJ SANTOŠKA

Sportumilovní nadšenci, dlouho a toužebně očekávající příchod jara, se sešli v neděli 15. dubna v Praze na Smíchově ve sportovním areálu DTJ Santoška, aby konečně po dlouhé zimě vytáhli sportovní výstroj a náčiní a naplno zahájili novou jarní sezónu.

Aternativa zdola ve spolupráci s Dělnickou tělovýchovnou jednotou připravili návštěvníkům sportovní dopoledne, v rámci kterého bylo možno zcela zdarma využít veškerých částí tohoto sympatického centra sportu. Příchozí hned u vchodu přivítal stůl na stolní tenis, u kterého jako rozhodčí po celé dopoledne působil historik a člen DTJ Jiří Malínský. Ti, kteří pokračovali dále do areálu, našli další sportovní příležitosti: hřiště na malou kopanou s umělým povrchem a dvě hřiště na tenis, jedno antukové a druhé s umělou trávou. Zkrátka nepřišli ani příznivci venkovního cvičení – za tenisovým kurtem je umístěna sympatická posilovnička, kombinovaná s prosto-

rem pro basketbal. V posledním sektoru pak příznivcům sportu nabízí své služby kuželna, jejíž vybavení je původní a pochází z doby založení tělovýchovné jednoty, z dvacátých let 20. století (oficiální vznik DTJ Santoška se datuje do doby mimořádné valné hromady jednoty, která se konala již v roce 1905). Nabídku aktivit uzavírá hřiště na pétanque, na kterém při loňských zářijových Hrách DTJ svedly urputné boje týmy z celé ČR. Santoška ale nenabízí jen sportovní aktivity, pro zájemce o uspořádání táborového ohně nebo grilování je vyhrazen prostor poblíž kuželny. Samostatnou částí DTJ je pak objekt, v jehož útrobách je umístěna klu-

► **František Stočes předával zkušenosti ze stolního tenisu**

bovna, ve které si příznivci jógy v rámci Dne otevřených dveří zacvičili pod vedením zkušených lektorek. A nechybí zde ani bar, zajišťující potřebný pitný režim.

„BOČNÍ VRH“

Členové Alternativy zdola samozřejmě nemohli nevyužít této unikátní možnosti a uspořádali si vlastní sportovní program. Iloha se pod vedením zkušeného „běžce“ Zbyňka Fialy věnovala nácviku správné běžecké techniky. Následovaly turnaje v pétanque a kuželnách. Do dějin pétanque se nesmazatelně zapsala naše členka Libuška Staňková, jakožto propagátor zcela nového vlastního stylu – „bočního“ vrhu koule, díky kterému s přehledem

porážela ostatní soupeře. V sektoru stolního tenisu zase mladé generaci předával své dlouholeté hráčské zkušenosti další kolega z Alternativy zdola František Stočes. A protože sportování přálo naplno i počasí, mohli účastníci Dne otevřených dveří konstatovat, že zahájení jarní sezóny na Santošce se rozhodně vydařilo. A neuplyne mnoho času a Santošku čeká další sportovní den a to již 19. 5., kdy v dopoledním čase bude pro návštěvnice připraveno aerobní cvičení a odpoledne vyběhnou na trať v rámci Dnů Prahy 5 dvojice při Orientačním závodu. Se všemi účastníky se již teď těšíme na shledanou při dalších sportovních podnicích! ◀
Dan Glas

DEMONSTRACE PROTI ÚTOKU „SPOJENCŮ“ NA SÝRII

VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ V PRAZE, 18. DUBNA 2018

iDNES.cz, sobota 14. 4. 2018, 3:18, aktualizováno 12:08: „USA, Británie a Francie v noci na sobotu zaútočili na Sýrii. Západ tak trestá syrský režim za údajný chemický útok ve městě Dúma. Američané při útoku odpálili asi stovku střel Tomahawk. Spojenci podle Washingtonu úspěšně zasáhli tři cíle spojené se syrským chemickým vojenským programem.“¹

Svět se v sobotu ráno probudil do dalšího hrozivého bezprecedentního válečného konfliktu. Jak zcela správně poznamenal prezident Zeman, útok je vždy až na posledním místě z hlediska variant řešení a řada z nás se (možná naivně) domnívala, že ve 21. století by snad vůbec neměl být v port-

foliu jakýchkoli možností. Celá kauza je navíc poznamenána řadou otazníků a nejasností. Kromě toho, že použití chemických zbraní Sýrií nebylo nijak konkrétně prokázáno, Spojené státy nepochopitelně mlží i v detailech akce, které ale dnes, v době satelitních fotografií opravdu není problém ověřit, což pan Trump při své inteligenci nepochybně tuší. Jak uvádí

mediální zdroje, přestože USA tvrdí, že útok vedly pouze na tři objekty, ze satelitních snímků je jasně vidět, že útok byl kromě Damašku směřován na oblasti Duwali, Dumayr, Blai, Shayrat, Mezzeh, Homs, Barzeh a další. Z celkového počtu 103 „spojeneckých“ střel s plochou drahou letu TOMAHAWK se nakonec Syrské PVO podařilo sestřelit 71 raket. Další ne-

pravdou je, že útok byl veden na objekty, ve kterých měly být uskladněny chemické zbraně. Snímky ovšem prokazují, že útoky byly vedeny zejména na syrská letiště, což rozhodně nemohlo mít žádný preventivní ani obranný charakter.

ÚDAJNĚ NEVYHNUTELNÝ ÚTOK

Sobotní útok již kromě Sýrie odsoudilo Rusko, Čína, Irán a přidávají se další státy. Jedním z nich by jistě měla být i Česká republika; bohužel premiér v demisi Andrej Babiš a ministr obrany v demisi Stropnický ihned po události prohlásili, že „útok byl nevyhnutelný“. Že však jejich postoj nevyjadřuje zdaleka názor všech občanů ČR, si ve středu 18. 4. v 17 hodin na Václavském náměstí v Praze na demonstraci proti agresi v Sýrii připomnělo na 150 odpůrců toho válečného aktu.

Akci připravily Strana demokratického socialismu a Spojenectví práce a solidarity (SPaS).

1) Zdroj: https://zpravy.idnes.cz/trump-syrie-exploze-utok-damasek-utok-asad-fkf-/zahranicni.aspx?c=A180414_031609_zahranicni_aha

Setkání zahájili zkušení moderátoři Eva Novotná z iniciativy Ne Základnám a Milan Neubert ze SPaS. Po úvodních proslovecích se na pódiu vystřídaly osobnosti českého politického a kulturního života – Ilona Švihlíková z Alternativy zdola, Milan Krajča, člen ÚV KSČM, Nizar Trabulsi, člen syrské komunity v Praze, Jaroslav Foldyna, místopředseda ČSSD, Jan Kavan, bývalý předseda Valného shromáždění OSN a člen ČSSD, spisovatelka Lenka Procházková a další. Všichni řečníci ve svých vystoupeních jednoznačně odsoudili sobotní událost jako akt nejvyšší agrese s vysokým stupněm nebezpečí. Tato hrozba spočívá v tom – jak nás mnohokrát poučily dějiny – že jakmile se rozdmýchá malý

plamínek ozbrojeného konfliktu, stačí jen málo a oheň války se rozhoří naplno. A válku si lidstvo v současné křehké a nestabilní době rozhodně nemůže dovolit. Za všechny přítomné to opět velice fundovaně vyjádřil básník a textař Marek Rezanka, jehož báseň „Balada o životě na okraji činného vulkánu“ na závěr celého programu přednesl Milan Neubert a z níž si část připomeneme:

Provedli útok bez mandátu
důkazy nejsou – jim to stačí
na hlavy lidem jiných států
shazovat bomby banda ráčí.
Turecko též je hlavou dračí

kdo že se dovolává práva?
Z napadených se viník stává
Rozhodnou o nás mozky ptačí?
Kdo volá: „Válce patří sláva“?
Merkel, May, Macron – jsou to
štváči.

Celý náš svět má blízko k
matu. Nikoho to snad nevytáčí?
Pod vlajkou lebky a pár hnátů
nás jistě kruhy ožebračí
Na ty, kdo hlesnou, zle se
mračí

Stropnický jenom učurává
zbabělec – to je tedy hlava
s Babišem cestu k válce značí
Šlechtová také přicmrndává
Merkel, May, Macron – jsou
to štváči

Rusko jen každý okopává
Odporná je ta dnešní vřava
Známe snad směr, kam náš
svět kráčí?

U Es A valí se jak láva
Merkel, May, Macron – jsou
to s...

Součástí setkání bylo i podepisování petice, odsuzující útok na Sýrii. Pražané, byť v nevelikém počtu, se tímto shromážděním připojili k antimilitaristické celosvětové vlně a dali najevo své zřetelné NE nejen sobotnímu útoku na Sýrii, ale i všem případným dalším událostem tohoto typu na naší – za posledních sto let – tolik zkoušené planetě. Doufejme, že ji válečnými konflikty zcela nezničíme a svým dětem ji předáme alespoň v tom stavu, v jakém jsme ji sami od svých rodičů převzali. ◀

Daniel Glas

RANSDORFOVSKÁ KONFERENCE

**NEJEN O JMENOVANÉM, ALE I O HUSÁKOVI,
INTERBRIGADISTECH A PROGNOSTICÍCH**

V minulém čísle Zpravodaje AZ jsme přinesli článek o vystoupení Ilony Švihlíkové a Miroslava Tejkla k jejich publikaci „Kapitalismus, socialismus a budoucnost“ na Ransdorfovské konferenci 15. února v pražském Evropském domě uspořádané Knihovnou Miloslava Ransdorfa a europoslancem KSČM Jaromírem Kohlíčkem. Přinášíme nyní další informace o této akci, na níž krom vystoupení jmenovaných, J. Kohlíčka a šéfky knihovny Heleny Suché zazněly příspěvky historiků Jiřího Malínského, Emila Voráčka, Michala Macháčka, poslance a místopředsedy KSČM Jiřího Dolejše.

Úvodem J. Kohlíček připomněl pár okamžiků z života M. Ransdorfa, jeho jazykové schopnosti a historický a filosofický přehled. H. Suchá přiblížila aktuální stav knihovny, pří-

pravu prostor v Chodové Plané, stěhování knih a s nejbližší práce na jejich registraci. Přítomní rovněž uctili symbolickou minutou ticha památku politologa Jiřího Hellera, který náhle zemřel několik dní před konferencí a náležel, stejně jako M. Ransdorf, k modernímu křídlu české levice.

J. Malínský se zabýval „ransdorfismem“ – myšlenkovým a praktickým konáním loni zesnulého politika. Začal jeho zájmem o historii praktických a myšlenkových, svobodných, dogmatických a reformních směrů levicového hnutí 20.

století, o jejich kladné a negativní události a postoje, o odkaz T. G. Masaryka a B. Šmerala, o přístupy gottwaldovského a novotnovského vedení strany, pražské jaro, normalizaci a další události, které M. Ransdorf ve svých dílech reflektoval, ať již šlo o historické, filosofické, politologické a ekonomické práce. Malínský zdůraznil Ransdorfovy snahy o překonání dogmatických, stalinistických a normalizačních poměrů, a to díky znalosti děl od K. Marxe, B. Engelse a V. I. Lenina a jejich předchůdců přes české, exilové a zahraniční my-

tí po nedávné a současné autory, jako např. K. Kosíka. Zdůraznil Ransdorfovu pozornost faktoru zprostředkování ve společnosti, zvláště v ekonomice a politice, otázkám společenského vývoje, zvláště revolucím a cyklům, a aktuálním problémům české politiky včetně zahraniční, ale i jeho osobní odvalu vyslovovat zapovězené názory.

HUSÁK ZŮSTÁVÁ V POVĚDOMÍ

Po vystoupení I. Švihlíkové a M. Tejkla přednesl J. Malínský písemný příspěvek historika Emila Voráčka o španělských

►Evropský dům

interbrigadistech. Voráček se dotkl „ošemetného postavení“ SSSR, „neutrality“ Západu, anarchosyndikalismu mezi levicovými španělskými republikány, samotného průběhu španělské revoluce, ale nejvíce československé účasti (mj. v praporech J. Dimitrova a T. G. Masaryka, Gottwaldově baterii, baterii K. Liebknechta, lazaretu J. A. Komenského).

M. Macháček se zaměřil na proměny československé levice 20. století odrážející se v postavě Gustáva Husáka. Dle něho se odvíjí od ozvěny katalyzmy 1. světové války, v reakci na to v ideji spravedlivé společnosti.

Podrobně rozebral střety národního a třídního boje, které Husáka provázely celý život, od eroze čechoslovakismu po vznik federace, a v nichž se pragmaticky pohyboval. Vyzdvihl význam SNP, jehož se Husák aktivně zúčastnil, pro obnovu a charakter poválečného Československa a pro moderní slovenskou státnost, což také Husák akcentoval. Macháček se dotkl i Mnichova (to, jak se Západ zachová, dle něho bylo jasné z toho, že Francie nebyla s to bránit své území, natož ČSR) a idey mostu mezi Východem a Západem a upozornil v té souvislosti na význam čes-

kého uranu pro SSSR. Připomněl pak rehabilitaci Husáka v 60. letech, jeho vztah k tehdejšímu předpražskojarnímu tandemu vedení KSS A. Dubček – V. Biřák, jeho opětovné upozorování jimi a pak jeho „vtrhnutí“ do nejvyšší politiky počátkem Pražského jara, otázky formování federace, ekonomických reforem atd. Podtrhl Husákovu schopnost vynikat, aktivně a pragmaticky konat v krizových situacích, kupř. v srpnu 1968 v Moskvě. Vyzdvihl Husákovy úspěchy a uznání veřejnosti, zvláště slovenské, v prosazení federace, v rozvoji energetiky a zemědělství, v sociálních otázkách, v uznání nulity Mnichovské dohody Německem, v dohodách s Rakouskem, v osamostatnění slovenské katolické církve vznikem slovenské katolické provincie atp. Konstatoval ale také stagnační procesy, nenaplnění a odsouvání různých vizi komunismu a socialismu či vznik občanů druhé kategorie kvůli vyhazovům z KSČ, čímž si strana vytvořila silnou opozici. Ztráta vizí a jejich mobilizačního náboje pro občany, generační posuny ve zkušenostech a motivacích, geronto-

kracie, vyčerpáním zbrojení aj. pak ústí do r. 1989. Macháček se domnívá, že z toho plynoucí pád východního bloku byl dlouhodobě plánován a одобřen ve Washingtonu i Moskvě. Husák dle Macháčka je úspěšným i neúspěšným politikem a je historicky velikou osobností, neboť zůstává v povědomí lidí, médií a politiků a jako příklad je uváděn pro současné dění.

ČESKÝ I SLOVENSKÝ „PROGNOŠTÁK“

Příspěvek J. Dolejše byl věnován historii Prognostického ústavu. Zdůraznil tehdejší ofi-

► Foto z konference

ciální poptávku po zkoumání budoucnosti, která by překročila horizont a kvalitu tehdejšího plánování. Poukázal na prognózy sovětských tajných služeb, které avizovaly budoucí problémy brežněvovského modelu, a československou ozvěnu zorganizovat takové bádání v ČSSR a prezentovat ji na XVIII. sjezdu KSČ. Dolejš ocenil svobodnější poměry ústavu a možnosti zkoumání a uvedl, že se stalo nejen místem myšlenkového jiskření a vzestu-

pu, ale i místem obnažování charakterů. Připomněl úlohu J. Andropova, přístup Teng Siao-pchinga ke stejnému problému, lidskou a myšlenkovou roli V. Komárka a jeho manažerské a politické schopnosti bránit kolegy. Nahlédl do rozčlenění tehdejšího vedení strany a státu, kde vedle sebe působili realisticky hledící politici vědomí si nevyhnutelnosti úprav a snažící se vědet k tomu více jako L. Štrougal či L. Adamec a politici, kteří se děsili toho, že by

se jim vymkla kontrola z rukou, jako M. Štěpán nebo J. Obzina. M. Jakeše vidí Dolejš jako neutrálního, který nechal prognostiky bádát. Dolejš vzpomněl jeden z významných mezivýstupů, souhrnnou prognózu z r. 1988, který nepřinesl jiné, pochvalné pojmenování stávajících poměrů, nýbrž široce kritizoval současnost, což vyvolalo zděšení některých kruhů. Na diagnózu navazoval náčrt terapie, žádány byly strukturální změny ekonomiky a vystavení se náročným západním trhům, které by zapůsobily na řízení firem a inovace; politologickým tématům přitom byla věnována menší pozornost. Dolejš se potom zabýval národními prognostickými pracovišti v ČSR a SSR. Sdělil, že český výstup se na rozdíl od federálního třeba více věnoval samosprávě, Kondratěvovým dlouhým vlnám, socialistickému trhu (a to i trhu práce, peněz apod.). Kladně hodnotil, že slovenský „prognosták“ na rozdíl od federálního a českého přetrvával, věnuje se studiu

budoucnosti a po organizačních změnách funguje systematická, akademická prognostika na Slovensku dodnes.

V následné diskusi zaznívaly jak osobní vzpomínky posluchačů a panelistů, tak rozličné dotazy na panelisty k upřesnění řečeného i k jiným problémům. ◀

(kru)

DVOJÍ METR PROTI 80%

V České republice se 20. dubna uskutečnila jedna z řetězových akcí na podporu brazilského exprezidenta Luize Inácia Luly da Silvy, k níž na ten den po celém světě vyzvalo nedávné Světové sociální fórum uspořádané v brazilském městě Salvador.

Asi půldruhá desítka občanů a členů různých spolků a iniciativ se sešla před brazilským velvyslanectvím v Praze, aby jednak vyjádřila nesouhlas s použitím dvojího metru

brazilské justice proti politikům podezřelým z korupce a uvězněním Luly a jednak podpořila jeho opětovnou kandidaturu na prezidentský post, v němž před lety přivedl Brazílii

k ekonomickému a sociálnímu vzestupu a k posílení její suverenity a světového uznání.

Novinářka Andrea Cerqueirová shrnula výsledky Lulova někdejšího prezidentství a přiblížila i současnou situaci v páté největší zemi světa. Vyzdvihla jeho sociální programy, které desítkám milionů lidí daly šanci na nový život a zlepšily jejich životní podmínky a miliony lidí pozvedly z chudoby mezi nižší střední třídu. Jmenovala kupř. přidělování družstevních

bytů obyvatelům favel či vzdělávací programy. Připomněla, že nynější prezident Michel Temer se dostal k moci parlamentním pučem proti Lulově následovnici Dilmě Rousseffové a jeho

politika ohrožuje, anebo již ruší dosavadní sociální programy. Konstatovala současné roztržité levice, kdy, když nemůže kandidovat Lula, usiluje o prezidentství pět nebo šest reprezentantů levice, čímž nahrávají vítězství pravice.

BRAZILSKÝ VZESTUP

Konkrétní čísla o tom, jak lze dělat levicovou, sociální politikou v zemi, která není ekonomickou velmocí a patří do třetího světa, sdělil Nikola Čech (Levá perspektiva). Během Lulova prezidentství (2002-10) posílilo řady středních příjmových vrstev 30 mil. lidí. Jestliže v 90. letech chudoba postihovala třetinu Brazilců, před deseti lety klesl tento počet pod 15 %. Průměrná doba školské docházky se za osm Lulových let prodloužila z 5,4 na osm let, vybavenost domácností

kanalizací vzrostla z 36 na 51 %. Poslední rok Lulova úřadování dosáhla Brazílie 7,5-procentního růstu HDP a bylo vytvořeno 2,5

mil. nových pracovních míst. Čech přiznal, že to bylo i díky tehdejším cenám ropy a dalších surovin, ale zdůraznil, že zisky z nich mohly jít také do kapes oligarchů a žádný sociální vzestup by se nekonal. Podtrhl, že Lula vstupoval do druhého volebního období s podporou 61 % lidí a odcházel z funkce

s 90-procentní oblibou veřejnosti. Jak dodal, Lulovo období spadalo do dvou dekád levicových vlád v Latinské Americe, které v posledních letech oslabuje, když se pravice opět mobilizuje, a to i násilím. V té souvislosti vzpomněl nedávnou vraždu levicové radní z Ria, která se postavila korupčnímu kšeftování s byty. Vyzval proto k podpoře Luly a brazilské levice, aby země nepodlehla neoliberalnímu chaosu a nedošlo k sociálnímu, ekonomickému a politickému úpadku.

POPULARITA 80 PROCENT

Milada Sigmundová (LP) zdůraznila úlohu emocí v politice, když citovala výrok V. I. Lenina, že bez lidských emocí není a nebude lidského hledání pravdy. Recitováním básně vyzdvihla zejména roli soucitu a závěrem varovala před návratem poměrů a živoření vyloučených lidí ve favelách, které popisovala kniha Smetiště od C. M. De Jesus ze 60. let.

List poslankyně Marty Semelové (KSČM), který přečetla A. Cerqueirová, připomínal přímo zázraky Lulovy politiky, mj. rodičovskou podporu pro 12 mi-

lionů dětí, rozšíření zavražování pro drobné farmáře, předčasné splacení úvěrů MMF. Poslankyně ocenila jak sociální a ekonomické úspěchy, tak nezávislou zahraniční politiku, kterou díky tomu mohl Lula provádět, posílit zemi a odpoutat se od USA a jejich vměšování do vnitřních věcí Brazílie.

Václav Exner (AZ, KSV, KSČM) upozornil, že Lula nebyl sám, ale opíral se o Stranu pracujících a sjednocenou levice. Poukázal rovněž na roli, kterou Lula a další sehráli v obratu Organizace amerických států, když dosáhli zapojení Kuby, což naopak potlačilo postavení USA a Kanady. Ocenil též vstup lulovské Brazílie do BRICS jako doklad ekono-

mického a politického posílení země. V závěru poznamenal, že D. Rousseffová jako prezidentka nebyla už tak důrazná a úspěšná jako Lula, ale potýkala se i rostoucím odporem buržoazie, kdy část podnikatelů i za cenu vlastních ztrát bojkotovala obchod a dodávky, aby podnítili nespokojenost obyvatel. Zatímco M. Temer vyhovuje buržoazii, Lulova nynější popularita – až 80 % – se blíží hodnotám ze závěru jeho funkčního období, protože je tím, kdo je dle lidí sto vést zemi a chudé vrstvy k politice, která je jim prospěšná.

ODSOUZENÍ BEZ DŮKAZŮ

Ondřej Kazík (KSM) seznámil přítomné s prohlášením Svě-

tové federace demokratické mládeže, které odsoudilo imperialistickou politickou represí v Brazílii, parlamentní převrat proti D. Rousseffové a Lulovo odsouzení bez důkazů za údajnou pasivní korupci a údajné praní špinavých peněz (prvním soudem na devět, odvolacím na 12 let). SFDM označuje rozsudek za protiústavní, neboť není podložen důkazy, a připomíná roli médií a soudnictví ovládaného pravíci, která navíc podporuje i fašistické síly, které napadaly Lulovy týmy v probíhající volební kampani. SFDM se obává neoliberalní vlny v Brazílii a Lulovo osvobození a kandidaturu by vnímala jako úctu k demokracii a spravedlnosti.

V závěru akce účastnice zmíněného SSF v Brazílii Zuzana Uhde vyslovila přesvědčení, že Lula by podzimní prezidentské volby, kdyby se jich mohl zúčastnit, vyhrál, poněvadž dovede sjednotit levice a má velkou podporu mezi občany. A. Cerqueirová ještě podotkla, že je možné psát Lulovi do vězení, takže ho o pražské akci uvědomí. ◀
(kru)

ČESKÉ NÁRODNÍ OBROZENÍ JEŠTĚ PO DVOU STECH LETECH

ZAMYŠLENÍ OSMÉ: O NAŠEM SOUŽITÍ SE SLOVENSKEM

„Bylo to úplně o nás bez nás. Jednoho krásného dne jsme zjistili, že tady máme celnice, celníky a že nadřizené složky se vyhýbají kontaktu s námi.“

(Milan Popelka, bývalý starosta pohraniční obce Strání, o situaci po rozdělení ČSFR, seriál Sbohem Československo 4 – Jak to prožívali a prožívají lidé na hranicích, ČT 2012)

ČÁST PRVNÍ: O DVĚ STĚ LET ZPĚT

Oblast dnešního Slovenska, známá jako Horní Uhry, byla ve středověku součástí Uherského království. Po bitvě u Moháče, 29. 8. 1526 (města nedaleko dnešní srbsko-chorvatsko-maďarské hranice) nastoupil na uherský trůn Ferdinand I. Habsburský a Slovensko se tak stává součástí habsburské monarchie. Po osmanské expanzi v 16. a 17. století se uherské území země dočasně zredukovalo prakticky jen na hornatou část Slovenska, dnešní rakouskou spolkovou zemi Hradsko (Burgenland) a západní Maďarsko. Slovensko se tak stalo jádrem zbývajících Královských Uher. Město Bratislava se stalo hlavním i korunovačním městem (1563–1830) ale také sídlem

sněmu Královského Uherska (1542–1848). Další významné slovenské město Trnava se pak následně stává sídlem ostrihomského arcibiskupa, tedy centrálním městem uherské římskokatolické církve. Proti-habsburská stavovská povstání v Uhrách se proto odehrávala většinou na území dnešního Slovenska. Za revoluce v letech 1848 až 1849 podporovala část Slováků centrální vládu ve Vídni proti uherským povstalcům. Důvodem byl jejich požadavek na odtržení Slovenska od Uher v rámci Rakouské monarchie. Po porážce uherského povstání však naopak došlo k centralizaci státu a požadavky Slováků na národní autonomii nebyly vyslyšeny. Nejhoršímu tlaku maďarizace čelili Slováci po uzavření rakousko-uherského vyrovnání v roce 1867. Až do roku 1918 pak uherská vláda rozhodovala i nad územím Slovenska.¹

Ke zformování moderního slovenského národa došlo v průběhu 19. století během procesu, který je znám jako Slovenské národní obro-

¹ Kováč, D. a kol.: Dějiny Slovenska. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011

► Jan Kollár

► Ľudovít Štúr

zení. Prvním impulsem byly – podobně jako v českých zemích – reformy císaře Josefa II. Během 1. etapy, od konce 18. stol. do r. 1820, se vzdělaní Slováci snažili o kodifikaci slovenského jazyka. Významnou skupinou této doby byli „Bernolákovci“, sdružení kolem katolického kněze Antona Bernoláka. Ti zastávali názor, že by slovenštinou mohl být jazyk vycházející ze západoslovenského nářečí. V další fázi, do r. 1830, došlo k opravdovému „probuzení“ Slováků. Vznikly další dva proudy. První proud tvořila skupina zastánců poslovenštěné češtiny, které se do čela postavili Jan Kollár (1793 – 1852) a Pavel Josef Šafařík (1795 – 1861). J. Kollár, autor knihy sonetů Slávy dcera, po ukončení studií přijal roku 1819 úřad evangelického duchovního v Pešti (východní část Budapešti), kde s přestávkami působil třicet let. V roce 1834 se stal prvním předsedou Spolku milovníků slovenské řeči a literatury. P. J. Šafařík zásluhou Františka Palackého vypomáhal při redakčních pracích v časopisu českého Národního musea a po odstoupení Palackého časopis redigoval. V letech 1834–1835 byl redaktorem časopisu Světozor a od r. 1848 byl ředitelem pražské Univerzitní knihovny.

Druhá skupina byla uspořádaná kolem slovenského básníka a překladatele Jana Hollého a jazykovědce a vydavatele Martina Hamuljaka. V poslední fázi byly hlavními postavami obrození lidé shromáždění okolo Ľudovíta Štúra (1815 – 1856), kteří se snažili nejen o obnovu slovenštiny, ale i o zrušení roboty. Po dohodě s bernolákovci roku 1843 také vznikl konečný slovenský jazyk na základě středoslovenského nářečí.

V této době se jedním z center slovenského obrození stalo město Liptovský Mikuláš.²

Na začátku 19. století se objevuje nový vědecký směr, nazvaný Slavistika. V počátcích byl reprezentován obrozenci F. L. Čelakovským, P. J. Šafaříkem, J. Kollárem a J. Dobrovským. Slavistika si jako hlavní úkol stanovila šířit myšlenku slovanské vzájemnosti a propagaci a rozšiřování kultury jednotlivých slovanských národů. Obě skupiny – jak česká, tak i slovenská – si kladly za cíl obnovit, modernizovat a popularizovat český a slovenský jazyk. Slavistika se postupně stává nejen vědeckou disciplínou, ale i významným politickým směrem.³ Na teze představitelů Slavistiky navazuje ve své publikaci „Nová Evropa: Stanovisko slovanské“ (1918, angl.) T. G. Masaryk, který zde poprvé otevírá otázku postavení jednotného federativního státu Čechů a Slováků v Evropském kontextu. Masaryk zde poprvé také používá pojem „národní stát“ jako model řešení společného soužití obou národů a uvádí: „Skutečná federace národů nastane teprve, až národové budou volní a sami se spojí. K tomu směřuje vývoj Evropy... Vzniknou-li federace menších států, budou to federace svobodně založené, založené z opravdové potřeby národů, nikoli z cílů dynastických a imperialistických.“⁴ Snahy uvedených obrozeneckých skupin v tom-

2 Slovenské národní povstání, zdroj WIKIPEDIE 2018

3 Forst, V. a kol.: Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce. Praha: Academia, 1985

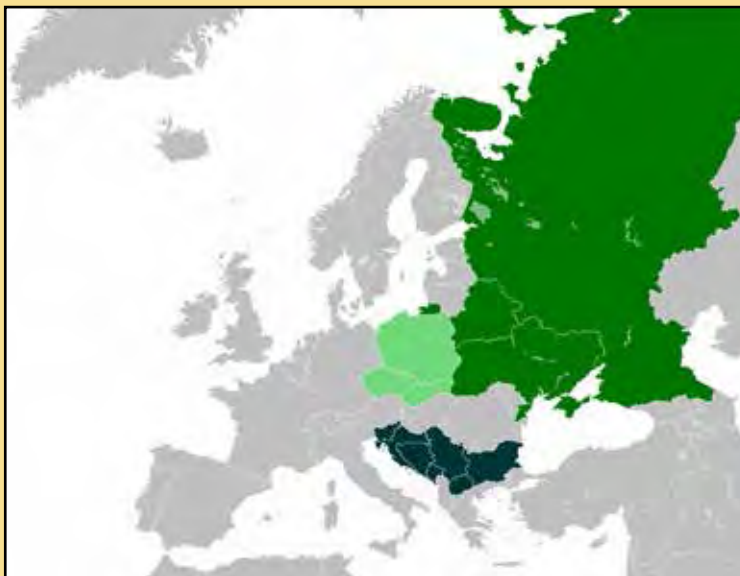
4 Masaryk, T. G.: Nová Evropa, stanovisko slovanské, Dubský: Praha 1920

to případě přinesly jednoznačný výsledek, kterým bylo založení společného státu – Československa. To by mohlo – a také mělo – být jedno z hlavních poselství českého a slovenského národního obrození: že totiž pokud se propojí nadšení s jasnou vizí a koncepcí, je možno dosáhnout vytýčených cílů. Podmínkou je ovšem jednota a nikoliv roztříštěnost – jeden z hlavních soudobých nešvarů a překážek v cestě k podobným cílům.

ČÁST DRUHÁ: CO PŘINESLA PRVNÍ REPUBLIKA

Ještě na konci 19. století zesílilo slovanské cítění v souvislosti s likvidací evropské části Osmanské říše. Nově vznikající slovanské národy získávaly svobodu, což opět oživilo myšlenku obrozenců, že vybudování národních států není nereálné. V rámci jedné z misí vycestovali zástupci Čechů, Rusů, Poláků a dalších slovanských etnik do nově nezávislého Srbska a Bulharska a jali se pomáhat s obnovou zaostalých a válkou poničených zemí. Je třeba ovšem konstatovat, že mnohdy hlavním zájmem nebyla nezištná snaha pomoci druhým, ale fakt, že se nyní pro rakousko-uherský obchod otevřely nové destinace. Češi zde např. pomáhali stavět pivovary, rozvíjet školství apod. Za první světové války vydal Karel Kramář dokument známý jako Slovanská ústava, kde popsal fungování eventuálního všeslovanského státu. Tato slovanská federace by byla pod patronací Ruska a ruština by byla hlavním a komunikačním jazykem.

Zatímco po vzniku Československa se mezi západoslovanskými národy od panslavismu upus-

tilo, pro nově vzniklé Království Srbů, Chorvatů a Slovinců se stal hlavní ideologií; za panslavistické byly vybrány i státní symboly, které tak měly reprezentovat jednotu národů země. Nemalý vliv na úpadek panslavismu u západních Slovanů měl československo-polský spor o Těšínsko, Oravu a Spiš. Rovněž bolševická revoluce v Rusku a odklon Ruska od svých tradičních hodnot vedl k úpadku slovanské myšlenky u západních Slovanů. Názorový rozkol mezi bývalými tzv. „rakouskými“ Slovany a východní Evropou se totiž dramaticky prohloubil. Naproti tomu v Království Srbů, Chorvatů a Slovinců se panslovanství stalo nutností z důvodu snahy o sjednocení historicky a kulturně rozdílných slovanských národů v jednom státě.⁵

5 Vlček, R.: Slovanství a panslavismus v 19. a 20. století - odlišnosti české a ruské podoby, server Moderní dějiny

Je zajímavé, že německý filozof, teoretik komunismu a politický publicista Karl Marx byl odpůrcem panslavismu. Během revoluce v roce 1848 Marx napsal ve svých Neue Rheinische Zeitung: „Teď víme, kde jsou nepřátelé revoluce – v Rusku a ve slovanských provinciích Rakouska... Nesmiřitelný boj, válka až do posledního dechu proti Slovanům, zrádcům revoluce, vyhlazení, terorismus! Ne v zájmu Německa, nýbrž v zájmu revoluce.“ V roce 1867 při svém projevu v Londýně Marx kritizoval „panslavistickou propagandu“ šířenou z Ruska, a připomněl revoluční léta 1848-49, kdy podle Marxe bylo „Maďarsko napadeno, Vídeň zničena a Itálie rozdrčena Slovy bojujícími pod vlajkami Jelačiče, Windischgrätze a Radeckého“. Marx také podporoval protiruská povstání v Polsku, protože věřil, že nezávislý polský stát může vytvořit nárazníkovou zónu mezi Ruskem a Evropou.⁶

ČÁST TŘETÍ: MINULOST NE TAK VZDÁLENÁ, ZÍTŘKY PONĚKUD MLHAVÉ...

1. ledna 2018 jsme si připomněli – pro mnohé z nás – smutné 25. výročí rozdělení České a Slovenské federativní republiky. Můžeme opět pouze vzpomínat – vzpomínat na jednotu, s níž naši předci před 200 lety odhodili možná již tehdy určité sváry a neshody a vše podřídili jedinému cíli: vymanit se z područí rakousko-uherské monarchie a v duchu panslavismu vytvořit jednotný stát Čechů, Slováků a dalších spřízněných etnik. Mnozí z nás si jistě vzpomenu na tzv.

„pomlčkovou válku“, která již na počátku 90. let jasně ukázala, že nadšení našich obrozenec-kých předků jsme rozhodně nepřevzali.

Zůstává ovšem jedna zásadní otázka – ze které bychom se i dnes mohli a měli poučit: bylo rozdělení ČSFR přáním politických reprezentací obou států nebo skutečnou vůlí občanů? Ačkoli se to na první pohled nezdá, s obdobnými paralelami se setkáváme prakticky dnes a denně. Ale zpět na počátek 90. let. Jeden z našich nejvýznamnějších současných novinářů a spisovatelů literatury faktu Stanislav Motl, autor rozhlasového seriálu Stopy, fakta, tajemství, na otázku, zda souhlasí s rozdělením Československa, odpověděl: „Nemohu s ním souhlasit už proto, že tehdy se mě nikdo neptal“. Asociuje to rozhovor se starostou hraniční obce Strání na pomezí Moravy a Slovenska Milanem Popelkou, který v seriálu Sbohem Československo (ČT, 2012) uvedl, že rozdělení (opět) proběhlo formou „o nás – bez nás“. Skutečné názory lidí na jednotu či nejednotu lze doložit jedním z mnoha důkazů – na řadě setkání se dodnes hrají a zpívají obě části původní Československé hymny, tedy „Kde domov můj“ a „Nad Tatrou sa blýska“.

Pro konkrétní příklad můžeme použít opět zmíněný seriál ČT, kde byla připomenuta pravidelná setkávání občanů z obou stran nově vytvořené hranice. Na místě zvaném Velká Javořina (970 m – vrchol Bílých Karpat), které leží 30 km jihovýchodně od Uherského Hradiště, se pravidelně již mnoho desítek let setkávají obyvatelé karpatských vesniček a bez ohledu na politické dohody či nedohody zde žijí ve svornosti a přátelství.

⁶ zdroj WIKIPEDIE 2018

Je možno se domnívat, že rozdělení státního útvaru, obývaného dvěma národy, nemusí nutně znamenat poškození vztahů mezi lidmi. V případě Československa ale, kromě řady dalších faktorů (společný trh, který byl rázem menší pro oba státy; zdroje surovin apod.), došlo k jinému, na první pohled skrytému problému. Společný stát Čechů a Slováků obohacoval zejména kulturně-společenskou složku života a to velmi významně. Připomeňme např. vynikající „slovenské televizní pondělky“, které jsou dnes bohužel již definitivní minulostí. Slovenská televize byla tímto pravidelným vysílacím časem výrazně motivována k tomu, aby českému televiznímu publiku předkládala to nejlepší, co byla schopna v rámci své tvorby vyprodukovat. A české publikum se slovenským kolegům pravidelně odměňovalo nadšenými kritikami vynikajících slovenských pondělních inscenací. Tato zdánlivě nevýznamná televizní položka měla ve skutečnosti obrovský význam pro obě strany – pro českou např. v tom, že čeští diváci si rozšiřovali slovní zásobu slovenštiny. Lze to shrnout do jednoduchého závěru – společný stát motivuje své občany k vytváření aktivit, které – jak se domnívám – obě strany obohacují přibližně stejným rozsahem. Po rozdělení tato motivace, pokud nezmizí zcela, je významně potlačena. Mladé generaci se budu věnovat v příštím vydání AZ Zpravodaje, ale jako malou narážku položím otázku: kdo z dnešních 25 letých lidí, žijících v ČR, umí dobře slovensky? V mojí generaci (jsem ročník 1964) to byla naprostá samozřejmost.

Přesto se – snad – začíná opět blýskat na časy, mj. tím, že v některých českých rozhlasových stanicích začínají působit slovenští moderátoři. Bohužel Česká televize tento trend nemůže převzít, protože již před mnoha lety zrušila pozice televizních hlasatelek a hlasatelů – opět jeden z našich fenoménů, kterým jsme se právem chlubil. Věřme, že mladá česká a slovenská generace si vezme příklad z našich obrozeneckých předků a nebude následovat situaci, kterou mi nedávno vyprávěla jedna známá – na jakémsi setkání přítomní čeští a slovenští mladí lidé, poté co zjistili, že si nerozumí, přešli raději na angličtinu...

ČÁST ČTVRTÁ: LITERÁRNÍ OKÉNKO (DNES O JÁNU KOLLÁROVI)

Ján Kollár byl nejen významným představitelem slovenského národního obrození, ale i jednou z hlavních osobností ideového směru panslavismu, který propagoval jednotu všech slovanských národů. Dnes si připomeneme ukázkou z jeho stěžejního díla, knihy sonet „Slávy dcera“. Sonety jsou rozděleny do tří zpěvů, nazvaných podle (kdysi slovanských) řek Labe, Dunaj a Sála. Inspirační díla byla Dantova Božská komedie.⁷

SLÁVY DCERA

**Kde jste se octly mile zde bydlivších národy Slávů,
národy, jenž Pomoří tam, tuto Sálu pily?**

⁷ Čeští spisovatelé 19. a počátku 20. století. 3. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1982

Srbů větve tiché, Obodritské říše potomci,
kde kmenové Vilců, kde vnukové jste Ukrů?
Na pravo šíře hledím, na levo zrak bystře otáčím,
než mé darmo oko v Slavii Slávu hledá.
Rci strome, chráme jejich rostlý, pode nímž se obětné
dávnověkým tehdáž pálily žertvy bohům:
Kde jsou národové ti, jejich kde knížata, města,
jenž první v severu zkřísili tomto život?

Národ i čest zmizeli, s jazykem bohové zde zanikli,
jen sama zůstává příroda nezměněná.
Les, řeky, města a ves změnití své jméno slavenské
nechtěly, než tělo jen v nich, ducha Slávy není.
Ó kdo přijde tyto vzbuditi hroby ze sna živého?
Kým přiveden slušný k své bude vlasti dědic?
Kdo rce to nám místo, kde cedil svou někdy za národ
krev Miliduch, kdo v něm sloup mu památky složí
Kde hněvivý novotám, otcovskou prostotu bráně,
válčícím Slavjanům Kruk po slavjansku velel?

Avšak umlkní tichá, na budoucnost patří, žalosti,
osluněným rozptyl mráčky myšlének okem.
Největší je neřest v neštěstí láti neřestem,
ten, kdo kojí skutkem hněv nebe, lépe činí.
Ne z mutného oka, z ruky pilné naděje kvitne,
tak jen může i zlé státi se ještě dobrým.
Cesta křivá lidi jen, člověčenstvo svěsti nemůže,
a zmatenost jedněch často celosti hoví.
Čas vše mění, i časy, k vítězství on vede pravdu;
co sto věků bludných hodlalo, zvrtně doba.

V příštím květnovém vydání AZ Zpravodaje se budu zamýšlet nad tématem současné mladé (nejen české) generace. Na další setkání se těší autor seriálu Daniel Glas.

KONTAKTY

Web: www.alternativazdola.cz
E-mail: info@alternativazdola.cz
Facebook: www.facebook.com/alternativa.zdola
YouTube: kanál AlternativaZdola
Zpravodaj: zpravodaj-az@seznam.cz

Zpravodaj AZ
(duben 2018)

Odpovědný
redaktor
Michal Černý

Grafický design a sazba
Michal Černý

Korektury
Suzana Exnerová

Do tohoto čísla
přispěli:

Ilona Švihlíková,
Karel Růžička, Daniel Glas

Zdroj fotografií
www.freeimages.com